

Муфтини чакъырыву

Ассаламу алайкум ва рагъ-матуллагъи ва баракатугъу! Аявлу къардашлар ва кыъ-зардашлар! Бугюн уьмме-тибиз кыйынлы заман-ланы башдан гечире. Бары да дюньяда бусурманлар яшайгъан ерлерде болуп турагъан пелекелени гере-биз. Шо саялы бугюн биз гъар сёзюбюз, гъар ишибиз саялы жаваплыкны сезме тарыкъбыз. Авзубуздан чыгъагъан гъар таклифи-бизни шариатны къантар-ларында чегип тергемеге тарыкъбыз, неге десе шо кыйсы буса да бир бусур-манны кыйсматына уллу таъсир этмеге бола. Мен сизге чакъырыв этемен: бир-биригизни гъакъында ялгъан айтмагъыз, англав-лу ва языксынып яна-шыгъыз.

Дагъыстан бусурманланы ру-гъани идарасы халкъгъа нече керенлер чакъырыв этген: айтагъан сёзлеригизде сакъ болугъуз, неге туююл адам-гъа бир ат тагъып кыймагъа тынч, тек сонг шону гери кыйтармагъа бек кыйын бола. Бугюн де шо чакъырыв-ну сизге етишдирмеге сюе-мен: узун сакъаллы эргишини яда явлукъ байлагъан бусур-ман тиштайпаны гёрсегиз, олагъа вагъгъабы деп айт-магъыз, яман къарав булан да хатирин къалдырмагъыз! Къайда буса да турагъан къар-дашыны кыйынына юреги аврумайгъан адам бусурман болуп болмай. Халкъ арада юрюлеген хабар-лагъа гере, имамлар вагъгъа-быланы атлары булангъы

сиягълар онгарып, оланы ихтиярланы якълайгъан къурумлагъа бере. Биз шогъар инанмайбыз ва шо гъакъда эшитмеге де яман, устевюне менлигибизге де тие. Шо-лайлыкъда, хабарлар юрюле болгъан сонг, гъар кимге бил-дирмек мени борчум: адамны артындан сёйлемегиз ва тил этмегиз. Имам халкъны Ис-лам динге чакъыра, Ер юзюнде Аллагъны каламын я, гъызарлав ону касбусу туююл ва шолай иш гъарам экенин де англазмагъа тарыкъ. Имам учун межитге гелеген гъар гиши Аллагъны аманаты, ол оланы гъарисин гъакъ ёлгъа йылы сёз булан туюшюндюрме тарыкъ. Шариат булан, яла япмагъа да, гишини артындан сёйлемеге де ярамай. Пайхаммарны ﷺ гъадисинде булай айтыла: «Тил этеген адам женнет-ге гирмес!» Бир гезик Муса пайхаммар ﷺ Аллагъдан янгур тилемек учун оз халкъын жыйгъан болгъан, тек Яратгъа-

ныбыз оланы дуасын къабул этмеген. Уч керен тилесе де, Аллагъ дуаны къабул этмей. Муса пайхаммар ﷺ дуа этип, Аллагъ неге янгур бермейген-ни сорагъанда, Есибиз огъар халкъны арасында адамланы артындан сёйлейген гиши бар саялы, тилекни къабул этмейгенин билдирген. Муса пайхаммар ﷺ шо адамны атын ачыкъ этмеге тилей, амма Яратгъаныбыз Аллагъ огъар булай деген: «Мен сизге тил этмеге гери ура туруп, Озьюм тил этгенин сюемисен?» Шо заман Муса пайхаммар ﷺ хал-къына кыйтып, яла ябывлары учун товба этмеге чакъыра. Товба этилгенде, Яратгъаны-быз янгур да йибере. Ихтиярланы якълайгъан къурумларда ишлейгенлеге де чакъырыв этемен. Сиз даим къоркъунчу гъалда ишлейсиз. Бугюн ич орган-ларда ишлемек учун, гъатта гаишниклеге де, къоччакъ-лыкъ ва къаттылыкъ тарыкъ. Ажжал не заманда да ювукъ

экенни эсде сакълав адамны иманын къатдырта. Сиз озге ватандашлар парахат яшасын учун ишлейсиз. Аллагъны законуна да гере, низам учун къарайгъанлар да болмагъа тарыкъ. Аллагъ биревлени докторлар, башгъаланы муааллимлер этип яратгъан. Гъар ким оз ишин менлигин тас этмей ва Аллагъны алдын-дагъы жаваплык булан кют-меге тарыкъ. Сизин арагъызда къардашын, ювукъ адамын тас этгенлер де бардыр, тек ачувлукъ, оьчлюк тувулунгъан гъалдан чыкмагъа кемеке этмес. Шариат булан, адамны такъсырламакъ учун, ону айы-быны исбатлайгъан мекенли далиллер болмагъа тарыкъ ва ол адилли ёл булан тийиш-лисин гёрсе, судья Аллагъны нындан шабагъатланыр. Амма такъсыр адилсиз буса, къолундагъы гъакимликни къоллап, адамны кыйнап, зулму этмек – Аллагъны янындан жавапсыз къалмас, зулмучу озю де такъсырла-ныр. Эгер кимесе бирев бу дюньядагъы жаваплыкдан къутулма болса да, гери дюньяда бир ерге де яшынып болмас, этген ишлерине гере алыр. Бир затгъа да къарамай-лы, ажжал бары гъакъ гери – инангъанлар учун да, иман-сызлар учун да, экиюзлюлер учун да! Есибиз Аллагъ бизин тюз ёлгъа бакъдырсын, умуми масъалаланы чечивде Ярат-гъаныбыз бизге терен гъакъ-ыл да, сабурулукъ да берсин!

Гъюрмет булан
Дагъыстанны муфтиси
Агъмат гъажи Абдулаев

Номерде:

Жамиятланы бирикдирме герек!

Авамгъа берилеген жавап иннемей турувдур

Къудратны Еси булан налатлангъан

Аллагъны ёлунда жанын бергенлени оьлгенлеге санамагъыз

ШАГЫТ МАГЪАММАТ ГЪАЖИ АБДУЛКЪАПУРОВНУ ГЪАКЪЫНДА

Бусурман уьммет бирдагъы керен уллу алимле-рин тас этди. Бугюнлерде Буйнакскде айтыл-гъан алимни, шагъарны имамы Магъаммат гъажи Абдулкъапуров ва ону мутаалими Ма-гъамматрасул Магъамматовну оьлтюрдюлер.

Эртенги намазгъа имам ва ону ёлдашы барагъанда атылагъан алат азанны авазын басылтып йибере. Ма-гъаммат гъажи ва Магъамматрасул еринде оьлелер. Олар оьлмедиле, олар Есибиз Аллагъны рагъмусуна ювукъ болдулар. Яратгъаныбыз Аллагъ Къуръанда

булай айтгъан (маънасы): «Аллагъны ёлунда жанын бергенлени оьлгенлеге санамагъыз, олар оьлмеген, олар Аллагъны янында! Олар Аллагъны янында оь-злени рызкъысын алгъан! Аллагъ олагъа Оьз рагъму-сун бергенине оланы бетлери сююнмекликден нюр я» («Аль-Имран» деген сра, 169, 170-нчу аятлар). Бу экев Аллагъны алдындагъы борчун кютмеге деп, эртен намаз къылмакъ учун межитге барагъан ёлда, азанны тавушу эшитилеген вакътиде бомба атыла. Булай таза негет булан жумагюн эртен бу пана дю-ньяны кыймакъ уллу насип туюлюму дагъы?!

Бир-нече йыл алда Магъаммат гъажини оьлтюрмеге къарагъан эди, тек о заман вагъшилер мурадына етмеге болмады. Оланы ахыр тынышы бусурманлар учун сыйлы саналагъан жумагюн, басылгъан гъар абаты Аллагъны разилиги учун, алынган вакътиде токътала. Бу кепде яшавдан гетмек адамны Аллагъны алдын-дагъы уллу даражалыгъын гёрсете. Шо саялы ол алим учун пашман болмагъа тарыкъ тую-лю, неге десе «Аллагъ олагъа Оьз рагъмусун бергени-не оланы бетлери сююнмекликден нюр я».

Сауд полициялар гызарлану кьояжакъ

Сауд Арабстанни дин полицияны башчысы Абдуллатиф аль-Шейх озюнню табилгиндеги кьуллукъчулагъа ватандашлары артындан гызарлану ва оланы машинлерини артындан чабывну кьоймагъа чакъырған.

Сауд Арабстанни дин полициясы (огъар яхшылыкъланы болдурмагъа кемеке этеген ва яманлыкъланы басылтагъан Комиссия деп айтыла) пачалыкъланы ватандашлары шариат къанунланы юрютсен деп кьурулгъан. Артдагъы бир-нече йылны узагъында бу кьурумну кьуллукъчулары айыплыланы арагъа чыгъармакъ учун кьоллайгъан кьайдалар оз пачалыкъларда да, тышда да кеп керенлер танкъыт этилген. Бу полициячылар айыплы деп шекленегенлени гызарлай, гъатта оланы машинлерини артындан да чабып айлана болгъан.

Январь айда комиссияны башчысы этилип белгиленген Абдуллатиф аль-Шейх баянлыкъ берегенде, бир-бир кьуллукъчулар заман-заман тийишли эдепни сакълама унута болгъан, деген.

«Ишни вакъгисинде бир-бир кьуллукъчулар янгылышагъан кюйлер де бола, тек шо иш этип туюл, билими этишмейгенликден бола. Биз ватандашлары машинлерини артындан чабып айланывну гери урабыз, оланы номерлери язылып алынса, таманлыкъ эте», – дей Абдуллатиф аль-Шейх.

Аль-Шейхни сезлерине гере, пачалыкъланы ватандашларыны артындан гызарлав бусурмангъа кьыйышагъан иш туюл.

Полицияны башчысы айтагъан кюйде, Комиссия озлер этеген ишин тетекейсиз этмек учун гъаракат эте ва шолайлыкъ ахырда да Ислам динни тюз англавгъа кемеке этежек.

Шолай ишлени бириси бу кьурумну кьуллукъчулары учун гъазирленген, билимин артдырагъан артдагъы гюнлерде Эр-Риядда оьтгерилген курслар да дюр. Бу гъазирленивде дин полициячылагъа биринчилей оланы хаталары гёрсетилди.

Комиссияны аслу ишлерини гъакъында айтса, шариат гёрсетеген кюйде эргишилер къатынгишилерден айрыча турувну болдурмакъ, ватандашлары опурагъы багъыйлы болмакъ ва намазны вакъгисинде тюкенлени ачыкъ болмагъа кьоймамакълыкъ.

Гетген йыл бу кьурумда ишлейгенлер 250 минг адамны жавапгъа тартгъан. Далилеге гере, кёбюсю жинаятчылыкълар эдеплени сакъламайгъанлыкълардан болгъан.

Ливияны кьыбласында давлар юрюле

Кеп йылланы узагъында полковник Каддафи Ливиядагъы хыйлы къавумланы паракатлыкъларда яшамагъа тийишли шартлар болдуруп тургъан.

Каддафини Жамиятны бирикдирмеге бажарагъанын Африкадагъы хыйлы уылкелер де сезген. Амма жамахириягъа ахыр гелгени булан Ливиягъа кьыйылы заманлар геле. Ал вакътиде Африкадагъы лап бай яшайгъан пачалыкъ бугюнлерде гесеклеге белюнген, пакъырлыкълар ва башдан баракъ гьалгъа тарыгъан. Ливия уватылгъан савут йимик, ону сынгъан кеп-кеп гесеклерин жыймагъа бек кьыйылы болажакъ.

Ливияны кьыбла бойларында къавумланы арасында юрюлеген давлар 50-ден артыкъ адамны жанын кьыйгъан. Себха деген шагъарда ерли адамлар тубу деген къавумгъа кьаршы тургъан. Алдагъы гюнлерде бу бойлагъа пачалыкъланы полиция белюклер гелип, кьошулгъангъа да къарамайлы, давлар шагъарны лап орталарында юрюле. Натижада азарханагъа яралангъанлар да, оьлгенлер де гелегени токъталмай. Яралангъанлар оьлюп гетмесин учун, докторлар ял алмай ишлей. Ерли информация кьураллар билдиреген кюйде, докторлар да, дарманлар да этишмейгени ажайып билине.

2011-нчи йылны гюз вакъгисинде Муаммар Каддафини «тахдан» тюшюрген сонг, Ливияда гъакимият учун чалышгъан гюплени арасында бир-бири булангъы давлар юрюлмеге башлай. Шолагъа кьошулуп, ерли къавумлар да, арада болагъан разисизликлени савут булан чечмекни елун тутта.

Февраль айда Куфра деген шагъарда болгъан къавумланы давлары 100 адамны жанын кьыя. О заман давларда тубу ва зувайя деген къавумлар гюч сынай болгъан. Заманлыкъ гьукумат о заман давну токътамакъ учун астер белюкленни йибермеге борчлу бола.

Къыргызстанда милли опуракъгъа гюрмет эте

Къыргызстанны кьыбла боюндагъы Жалал-Абад деген шагъарны башчысы тамаша кьарар чыгъаргъан. Шогъар гере, шагъар администрацияда ишлейген кьуллукъчулар жумагюнлер ишине милли опуракъ гийип гелмеге борчлу.

Булай таклифни мэрияда ишлейген пачалыкъ тилни белюгюнню ахтарывчусу Уполи Асаналиева берген болгъан. Шагъар башчылар да таклифни арив гёрюп, шону яшавгъа чыгъаралар. Эргишилер башына кьалпакълар гийгени булан тамамланармы яда аба да гиерми экени белгисиз. Шагъар башчы буйругъун кютмейгенлени нечик такъсырлажагъы гъакъда гъалиге белгили туюл. Асаналиева ойлашагъан кюйде, шагъар елбашчылары бу кьарары милли опуракъланы кьыйматлыгъын гёрсетмеге кемеке этежек ва халкъ арада яйылмакъгъа да ел ачар.

Къадыровну къатыны тиштайпалар учун опуракъ тикмеге башлагъан

Рамзан Къадыровну къатыны бусурман тиштайпалар учун модагъа кьыйышагъан опуракъланы арагъа чыгъаргъан. Арап эмиратлардагъы Дубай шагъарда «Леди Чечня» деген бусурман къатынлар учун опуракъ жыйым гёрсетиле. Булайлыкъ булан Медни Къадырова кьургъан Firdaws деген опуракъ тигеген фирма халкъара даражагъа чыгъа.

2009-нчу йыл кьурулгъан фирма тыш пачалыкъларда мод гёрсетегени бу биринчи гезик. Энни Ювукъ Гюнтувуш якъларда мычыгъыш мода абат алмагъа башлагъан.

Дубаиде бусурман кьайдалагъа кьыйышагъан 70-ге ювукъ гъар гюнлюк ва кьонакълай барагъанда гиеген, олай да гелин гелеклер гёрсетиле. Гелеклени Зарима Яхаева ва Заур Мамедов дейген мычыгъыш дизайнерлер гъазирлеген.

Гъалиге Firdaws деген фирма тигеген модагъа кьыйышагъан тиштайпа гелеклени янгыз Грозный шагъардагъы хас тюкенде сатып алмагъа бола. Амма гележекеде опуракъ тигивчюлер тыш пачалыкъларда, шоланы арасында Арап эмиратларда да тюкенлерин ачмагъа хыял эте. Ондан кьайры, бу кепдеги мода гёрсетивлер Сауд Арабстанда да оьтгерилмеге гез алгъа тутулгъан.

2011-нчи йыл Firdaws Москвада болгъан халкъара конкурсда «Йылны дизайнери» деген лайыкълы атгъа ес бола.

Школада дин кюрчюлени гечмеге башлажакъ

1-нчи сентябрьден тутуп дёртюнчю класда охуйгъан россиялы яшлар «Дин ва светский эдеплени кюрчюлери» деген дарсны гечмеге башлажакъ. Тийишли кьарарланы РФ-ни Гьукуматы кьабул этгени эки ай да бола.

Гьукумат кьуллукъчулар билдирген кюйде, гъалиге китаплар ва пособиелер гъазирленип онгарылгъан, муалимлени яртысы да ишге гиришме гъазир, кьалгъанлары сентябрь болгъунча топланажакъ. Бу дарс тарбия масъалаланы гез алгъа тутта.

РФ-ни 77 регионунда бу дарс не йимик даражада оьтгерилежеги токъташыдырылы битген. Ким кьайсы динни юрюте буса, шогъар охулагъан дарслар кьыйышывлу болажакъ.

Янгы курсну гийиртмек учунгъу ва шо не кьайдада болмагъа гереки гъакъында пикру алышдырылвар юрюлеги хыйлы йыллар бола эди. Амма Президент Д.Медведевни таклифи эришивлюкелеге ахыр белги сала. Сынав гъисапда 21 регионда оьтгерилген сонг, янгы дарс устьюнлю оьтген деп санала ва бу йылдан тутуп бары да ерлеге борч этиле.

www.islamdag.ru деген сайтдан алынгъан

<p>Учредитель Благотворительный фонд «Путь». Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана</p>	<p>Редактор Абдул-Азиз МИЧИГИШЕВ</p>	<p>Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г. Индекс 51325 При перепечатке ссылка обязательна.</p>	<p>Тираж 2.850 экз. Адрес редакции 367015, РД, г. Махачкала, ул. Азиза Алиева 2. Тел.: (8722) 61-00-64.</p>
<p>Редакционный совет Председатель редакционного совета муфтий РД Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ Асхабали МУРЗАЕВ</p>	<p>Дизайн, вёрстка Лейла ГУСЕЙНОВА</p>	<p>Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас-Салам». Отпечатано в ООО «Дом печати» по адресу: пр-т Акушинского, 20.</p>	<p>По вопросам подписки и доставки обращаться по телефонам: по Республике Дагестан — 8-988-699-28-24 по г. Махачкале — (8722) 914-222.</p>
<p>Главный редактор Патимат ГАМЗАТОВА</p>	<p>Менеджер Мухаммад ХИРИЯСУЛАЕВ Абдусабир АХМЕДОВ</p>	<p>Газета зарегистрирована Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций.</p>	<p>E-mail: assalamweb@gmail.com; www.assalam.ru</p>

Аллагъны ёлунда жанын бергенлени оьлгенлеге санамагъыыз

1 « Бу дюньяда къалгъан, биз гъалекли болмагъа тарыкъбыз, Ислам динни булай алими арабыздан гетгенине, уллу-уллу илму тѣбени ерге гѣмгенге пашман болма тарыкъбыз. Бухари етишдирген Пайхаммарны гъадисинде ﷺ булай айтыла: «*Гертиден де, Аллагъ билимни алып къоймай, шону къулларындан чыгъарып алып, Ол билимни ала, алимлени Оьзюне алып. Эгер бир алим де къалмагъанда, адамлар оьзлеге авамланы башчылар этип сайлажакъ. Ва олагъа соравлар берилежек, олар да билими ёкъ кюйде фатвалар чыгъаражакъ, натижада оьзлер де, оьзгелени де терс ёлгъа бакъдыражакъ*».

Бу гъадисден англашылагъан кюйде, алимлер оьлегени булан биз билимни тас этебиз. Билимсиз къалабыз, гъатта алдыбызда динге багъышлангъан китаптар, Къуръан ва сюннет болса да, неге тююк алимлер бизге шоланы маънасын англата, чече.

Ислам динни маънасын анив этип, етишдирип айтмагъа болагъанлардан Магъаммат гъажи Абдулкъапууров да болгъан.

Бу алимни гъакъында муфтини заместители Гъабиб гъажи Маматханов булай айта: «Магъаммат гъажи Абдулкъапууровну гъакъында жумалар, айлар булан айтмагъа бола. Бу адамдан берекет яйыла эди, ол илмусуна гѣре юрюй эди ва огъар Аллагъ Ислам динни яймагъа гюч берген эди. Дагъыстанда ол нече де кѣп иш этип гетди. Къайсы юртда, шагъарда,

тозулгъангъа тенг. Бизге барыбызгъа да Магъаммат гъажини берекетин берсин, ону мутаалимлеринден огъар ошайгъанлар юзлер булан чыкъмагъа насип болсун, бу алимден уьлгю алмагъа Яратгъаныбыз гюч берсин!»

Бетине къарамайгъан адам

Оьрге гѣтермейген гѣзлери, даим сабур ва аста сѣйлеву булан ол оьзгелерден къалыша эди. Ону гъакъында адамны бетине къарамайгъан Абдулкъапуурил Магъаммат деп айта эди. Ислам динни бары да алимлеринден о-бу масъаланы англатагъанда ол айрыча йымшакълыгъы булан айрыла эди. Башгъалагъа айтагъанны ол инг башлап оьзю эте болгъан.

Магъачкъала шагъарны баш жума межитини имамы Магъамматрасул гъажи Саадиев алимни гъакъында булай айта:

«Оьлген къардашыбыз, шагъит Магъаммат гъажи Абдулкъапууров яш заманындан берли оьзюн Ислам динге ва илмугъа багъышлагъан адам болгъан. Ол китап охумагъа, билим алмагъа нече де сюе эди. Бу адамны гъаракатыны булан Совет Союз тозулгъан сонг, ону юртунда Ислам бирден-бир оьсюп йиберди, дин илму ва эдепелер янгъидан яшавгъа гирди. Ону айланасында дин илмуланы, арап тилге уьйренеген хыйлы адам жыйыла эди. Къайда болса да, ол оьзюн жагъ кюйде тута эди. Огъар эринчеклик хас тююлю ачыкъ эди, тангдан башлап сав гюнню узагъында савлугъун да

бусурманни оьлтюрсе, огъар жаза - жагъаннем ва онда ол даим къалажакъ. Аллагъ огъар ачувлана ва налатлай. Аллагъ огъар бек къоркъунчу жаза гъазирлеген» («ан-Ниса» деген сура, 93-нчю аят).

Шо саялы адам келпетде тююк къыржанлагъа бу дюньяда жавап беривден къутулмагъа болса да, олар гертти сорав-алывдан чы къутулмас. Олагъа жагъаннемде къайнар ерлер онгарылып гъазир.

Эки аякълы йырткъычлагъа Есибиз Аллагъны булай сѣзлерин де эсге салма ярар (маънасы): «*Гертиден де, инанмагъанлар оьз маясын адамланы Аллагъдан арек этмек учун харжлай. Энниден тутуп да, сонг да олар малын шолай харжлажакъ, амма сонг шо чыгъышлар олагъа къайгъы гелтирежек. Сонг олар утдуражакълар. Гертиден де, инанмагъанлар жагъаннемге къайтарылажакъ*» («Ал-анфал» деген сура, 36-нчы аят).

Шо саялы, Ислам динни алгъа барывун токътатма къарап, сиз нечакъы акъчагъызыны да харжлап, алимни оьлтюрсегиз де, сизге шону токътатма бажарылмас ва чыгъышларыгъы «къайгъы гелтирежек». Сиз адамгъа шагъит даража берип, ону

насибли этмеге болурсуз, оьзюгюзге буса жагъаннемни лап терен еринден ерлер тутмагъа имканыгъызы да бар, тек Ислам динни алгъа барывун токътатмажакъсыз! Дагъыстан алимлени жыйынында шайх Сайит апенди айтгъан булай сѣзлер эсинге геле: «Эгер Азрайыл малайик муна шу ерде барыгъызыны да жанларыгъызыны чыгъарып алса да, Ислам динге зарал болмас. Аллагъ сизин орнугъузгъа башгъаларын салар». Шо саялы душманлар янгылыш болалар, олар алимни оьлтюрюву булан Ислам динни яйылывун токътатма бола деп ойлаша буса, гъабас ойлаша. Ислам динни яйылыву токъталмас ва Яратгъаныбыз Аллагъны гючюне бирев де къаршы турмагъа болмас. Гъар шолай оьлтюрювден сонг, Аллагъ бизге янгы игитни бере ва бусурманлар дин учунгъу чалышывун къоймай.

Гертиден де, биз барыбыз да Аллагъны къулларыбыз ва Огъар къайтажакъбыз! Газетни редакциясы оьлгенлени къардашларына ва ювукъ адамларына гъакъ юрекден къайгырышагъанын билдире ва бары да бусурманлагъа Аллагъ сабурлукъ берсин деп тилейбиз.

районда болса да ол берген дарслар натижасыз къалмады. Къайда ва не заман чакъырса да, ол бир заманда да чакъырывну гери урмай эди. Оьзгелер йимик, ону бир заманда да эринип гѣрмедик. Бары да этген ишин ол янгъыз Аллагъны разилиги учун эте эди. Булай таза негет тута болгъан саялы да, натижа да гѣрмекли эди. Адамлар да огъар кѣп сююп тынглай эди. Яшавдан гетгенде, ону бир иши де ахырына ерли этилмей къалмады. Яшавун Ислам динге багъышлагъан кююнде ол Къурамугъаммат гъажиге ошай эди. Мажлисlerde соравлар гелегенде, ону билимине гъюрмет этип, оьзге алимлер жавап бермеге огъар къоя эди. Адамлар огъар этеген гъюрметни, ону ахыр ёлуна салмагъа гелген халкъны кѣшлюгюнден де гѣрюндю. Гъаса таякъ булан гъаран юрюйген кьартлар да тазиятгъа да, къабурлагъа да гелди. Тамаша болма зат да ёкъ, айтывгъа гѣре, алимни оьлюву – сав дюнья

аямай, аврувларына чул бермей, ол дин илмуну яя эди». Магъаммат гъажи Абдулкъапууров Дагъыстанны хыйлы районларында имам болуп ишледи. Ваъазалардан таба адамланы юреклерине ёл табып болагъаны саялы, ону лап къыйынлы, халкъ арада кѣп ишлемеге тюшеген ерлеге йибере болгъан. Ону насигъатчы иши 1998-нчи йыл башлана – о заман ругъани идара алимни ата юрту Батлугъдан Дылымгъа бакъдыра. Онда ол алдына салынгъан масъаланы оьр даражада кюте, хыйлы адамны гъакъ ёлгъа бакъдырмагъа бажара.

Жагъаннемни отуна ёл салгъанлар

Янгъыз артдан таба оьлтюрмеге бажарагъан намарт кукайланы гъакъында язып турмагъа да тюшмей. Олагъа Яратгъаныбыз Аллагъ бакъдыргъан бу сѣзлени эсерсек де таманлыкъ этер (маънасы): «*Ким биле, англай туруп*

Жамиятланы бирикдирме герек!

Дагъыстанда болуп турагъан агъвалатлагъа динагълюлер нечик янашагъанны бусурманланы башын тутгъан адамдан артыкъ ким билер? Ислам дин тюрлю-тюрлю масъалалагъа янашагъан кюйню гъакъында бизге бугюн Дагъыстан бусурманланы муфтиси Агъмат гъажи Абдулаев баянлыкъ бере.

–Дагъыстанлы информация къралланы гъезден чыгъара туруп, бусурманланы арасында булай суал тувулунгъанны гъис этмеге ярай: Агъмат гъажи, сиз ёлбашчылыкъ этеген Ругъани идара агъачлыкълардагъыланы олтюрмеге ярай, межитлеге гъужум этмеге, спецопреациялар олтгермеге, сизин булан рази тюрлюллени туснакъгъа салмагъа герек деген фатваны нечик чыгъармагъа болгъан?

бир тюрлю масъалагъа къралмагъа тарыкъ болгъанда биз ону Идарагъа да чакъырабыз. Шолай да бола туруп, ол магъа булай деп телефон сёйлей: «Агъмат гъажи, межитибизни кършап алып, оланы сиз йиберген деп айта». Бу тюрлю ёкъ эдепсизлик. Билмеймен шону ким ойлашгъан. Ихтиярланы якълайгъан кърумлар мени атымны артында нечик яшынмагъа бола? Не эте, олар мени табилгимдеми ва магъа тынглап юрюймю? Мени чи оланы ишине бир якъдан да кършулу-вум ёкъ. Мени эсима гелеген кюйде, шолайлыкъны бир-нече агъулу питне-чилер болдура. Олар булай да кързгъан гъалны бирден-бир кърздырма сюегенге ошай.

–Бир гезик Дагъыстан алимлени Советинде сёйлейгенде, сиз бары да вагъабылар яман аврувдан авругъанны сюер эдигиз деп

да кърыйшывлу тюрлю. Мунда ругъа чыкыгъан янгыз сюекни гъакъында сёз юрюле, шо саялы жаваплы кърум-лагъа алдагъы кююн кърюп, оьлгенни кърдашларына сюекни гёммеге ихтияр бермекни чакъырап эдим. Шолайлыкъ булан ол адамлар бирден-бир ачувланмас эди ва гъукъматгъа янашывун къратты кюйде тутмас эди. Шолай этмесе, кърыйсы оьчлюк ондан да уллу оьчлюкню тувдураргъаны белгили. Бугюн къран тюрлюню токталмайгъан айланывну алдын алмакъ учун бары да ишни этмеге тарыкъ.

–«Мюрит», «салафит», «агълю сунна» деген атланы нечик гёресиз?

–Мен оьзюмню мюрит деп гъисаплайман, салафит де дюрмен ва агълю суннагъа да гиремен. Бу атлар бусурманланы бёлмей, оланы бирикдире, неге тюрлю шариятны кърбул этегенлер салафитлени артындан юрюй, оьзле-

болдурмагъа да тарыкъдыр. Товба этегенде алимлер, абурлу адамлар болса, таманлыкъ этедир. Шолайлыкъ булан натижа дагъы да бек артардыр деп эсима геле.

–Шонча йылны узагъында республикада къран тюрлюе буса, шолайлыкъ тул къралгъан ва етим болгъанланы масъаласын да арагъа чыгъарта. Сиз шолайлагъа кёмек этмеге боламысыз?

–Шолай адамлагъа кёмек этмек – гър бусурманлы борчу. Оьз янымдан шолай яшланы мадрасалагъа охумагъа йибермеге таклиф берер эдим. Шола-ны тарыкъ-герек булан таъмин этмеге буса, Аллагъны кёмеги булан, оьз бойнума алар эдим.

–Бусурманланы арасында болагъан такфир булан айыплавну гъакъында баянлыкъ бергенни сюер эдик. Шо гъакъда шарият не деп айта?

–Такфир – шариятта бек къркунчул масъала. Мунда къркунчулукъ такфирни оьзге бусурмангъа билдирген адамгъа бола, кимге шону чыгъргъан буса Аллагъны алдында къркунчулукъ ёкъ, аслусу – акъыдасы (Аллагъгъа инаныву) тюр болмакъ. Эгер де такфир чыгъргъан адам янгылышгъан буса, ол оьзю имансызлыкъгъа бата. Дагъы да такрарлайман, шариятта бу бек кърыйын ва къркунчул масъала, шо саялы бусурманланы от булан ойнамакъдан сакъланмагъа чакъыраман. Биревде шеклик тувулунса, шону Аллагъны ихтиярына кърюгъуз, гър кимни ичинде не барны Яратгъаныбыз Оьзю бек яхшы биле.

–Ахырда республикабыздагъы межитлени гъакъында сорав бермеге сюер эдим. Мен эшитген кюйде, бир-бир ерлерде бусурманлар межит кърмагъа сюе, олагъа буса жамиятлары четим эте. Шолай масъалаланы гъакъында билемисиз, шоланы нечик чечмеге тарыкъ?

–Межитлени кърмагъа деп ой къррагъан жамиятлар да бусурман жамиятлар ва олар оьз масъалалары гъакъда бизден бек яхшы биле. Тарыкъ буса, олар межит яда мадраса кърмагъа кёмек излеп, Идарагъа геле. Кёмегибизде гереклик ёкъ буса, бизге шолай яхшы да, тынч да дюр, неге десе кърулуш ишлер учун маялар тапмакъ, биревлеге рагъат гёрене буса да, уллу масъала. Эгер де о-бу ерде межит бар тура ва ону ичине бары да бусурманлар сыя буса, бирдагъысы жамиятны бирден-бир айырмагъа, бёлмеге бола. Шолай этмеге ярамай. Биз жамиятны бирикдирмек учун оьзюбюзден болагъан бары да ишни этмеге герекбиз.

–Бусурманлагъа не ёрар эдигиз?

–Аллагъ бизге барыбызгъа да гъакъ юрекден ва къратты кюйде Къруангъа ва суннетге гёре юрюмекни бергенни тилеймен. Бары да масъалаларыбызны янгыз парахат ёлда чечмекни, бусурман агълюлеге саламатлыкъ ва сабурулукъ, балагълардан ва яманлыкълардан республикабызда да, оьзге дюрюяда да сакълагъанны тилеймен Яратгъаныбыз Аллагъдан. Эки де дюрюяда Аллагъны рагъмусун гёрмеге насип болсун.

Лакъырлашывну Алиасгъаб Мурзаев юрютген.

–Нечик буса да фатваны чыгъармакъ учун, Ругъани идараны канонический бёлюгюню уьч, беш, етти, бир-бирлерде гъатта он адамны ортакъчылыкъ болмагъа тарыкъ. Демек, масъаланы кърыйынлыкъгъа гёре, гъакълашагъанланы да санаву кёр бола ва фатваны мен янгыз чыгъармайман. Шолайлыкъда, мени атымдан олай-булай этилмеге герек яда ихтияр берилмеге герек деп бир гъукму да чыкъмай. Бу биринчилей. Сонг да, канонический бёлюкню советине бу сорав бир заманда да гелмеген. Эгер де гелсе, мунда адамны яшавуну, ажжалыны гъакъында сёз юрюлегенге гёре, шо масъаланы чечмек учун Дагъыстанны уллу алимлери жыйылып, гъакълашар эди. Уьчюнчюлей, масъалагъа оьз янашывну да ачыкъ этмеге сюемен. Ихтиярланы якълайгъан кърумлар адамланы кимлер экенин токташдырмакъ яда оьзге муратлар учун, межитге гелсе (мисал учун, Магъачкъала шагъардагъы Котровну атындагъы межитге) неге олар мени атымны эсгере? Булай янашыв кърдан геле? Котровну атындагъы орамда имам болуп мени орунбасарым ишлей, ол Дагъыстан алимлени советини члени де дюр ва гъакълашамагъа,

атигъан эдигиз. Шолайлыкъ бир-бир бусурманланы гъалеклендире. 30-гъа ювукъ имамны олтюрмени сизин кърыйнагъаны, озокъда, англашыла, амма сиз инг башлап хыйлы бусурманлар яшайгъан уллу республиканы муфтисисиз чи.

–Дюр, мен шолай айтгъан эдим. Нече йыл ишлейгенни заманында шо сёз уьмметибизни бёлегенни гёремен. Сонг да, гъалекленегенлеге: «Сен вагъабымысан?» – деп сорасам: «Ёкъ, тюрлюмен, Аллагъгъа шюкюр, мен бусурманман», – деп жавап бере. Мен отгъар: «Аллагъ бары да бусурманлагъа чечекленив берсин ва арабызда питне ягъанланы ёкъ этсин», – деймен.

–Бусурманлар кант этеген кюйде, ихтиярланы якълайгъан кърумлар олтюрюлген кърдашларыны сюеклерин бермей: сайки, террорчуланы сюегин гёммеге ярамай. Бу масъалагъа нечик янашасыз?

–Сюеклени яшырып, бермей шолай сакълав шариятгъа кърыйышагъан иш тюрлю. Ондан кърыйры, мени эсима гелеген кюйде, адамлыкъгъа

ни агълю суннетден гъисаплагамагъа герек ва Аллагъгъа кърулукъ этивде оьзлени мюрит-мутаалим деп санамагъа тарыкъ.

–Гъали республикабызда агъачлыкълардан чыгъып, парахат яшавгъа кърйтма сюегенлеге кёмек этеген адаптационный комиссия ишлей. Шо кърумну ишине гъакъында не багъа берер эдигиз?

–Нече де яхшы гёремен ва парахат яшавгъа кърйтма токташгъан гър жагъыл адам учун бек сюемен. Шо комиссиядан адамлар гёрген булай пайда да бар: пачалыкъ янгыз гюч кърллап тюрлю, масъаланы чечмек учун оьзге кърйдаланы да кърллай. Гъукъмат энниден сонг да гюч кърлламай, бу кюйдеги парахат кърйдаланы кърллагъанны сюер эдик. Бу жавагъа оьз ёравларымыны да кършар эдим. Ислам дин гунагъларыбызны оьзгелерден яшырмагъа уьйрете. Бары да адамланы алдында этген ишине гъёкюнме сюегенлер бар буса, о оланы иши ва шолар учун телевидение, журналестлер бар, амма яшыртгъын товба этмеге сюегенлеге де ёл кърыймагъа, тийишли шартлар

Авамгъа берилеген жавап иннемей турувдур

Ислам динни яйьв булан жагъ кюйде машгъл боллагъан бизин кьардашларыбызны бириси, шо ишде оьзюне Аллагъ ﷻ кёмек эттир, социальный сетдеги мени сагъифама буссагъатгъы вакътиде гъакъ герти бусурманланы да, Ислам динни оьлчевюнде оьмюр сюреген сектантланы да арасында юрюлеген эришивлюклени заралыны гъакъында бек кьужурлу ва пайдалы сёзлер ерлешдирди. Ону сёзлери бир бусурмангъа сама пайда гелтирер бугъай деген ойлар шу гиччи макъаланы язма иштагъ тувдурду.

Гьижимурат Омаргъажиев

Тувулунгъан гъалны ахтара туруп, биз бугюн гъакъ герти бусурманланы да, сектантланы да арасында кёп эришивлюклер ва кьаршылыкъ этивлер барны, ва шолар бусурман адамланы гъакъылын ва юреклери бузагъанны гёребиз. Бек агъамиятлы суал тувулуна: агълю сунна валь жамааны гъакъ ёлундан таймай нечик турарсан яда, сектантланы ёлун гери уруп, агълю суннаны ёлуна нечик тюшерсен? Бугюн – гюнден-гюн шолай гъал узатыла – тышдан кьарагъанда багъыйлы, онгайлы гёрюнеген адамлар гъакъыкьатда уллу юрекли, оьктем бола. Шолалардан арек турма тюше. Бизин заманда, алда бир де болмагъан кюйде, кимден билим алагъанынга, кимни китапларын охуйгъанынга кьарама герексен. Гъакъ ёлдан тайышгъан, башгъаланы да тайышдырагъан кьалп пайхаммарлар болгъан, кьалп муаллимлер болгъан ва гъали де бар. Оьз заманында Ибн Таймия шолай муаллим болгъан, шо гъакъда «Фатава аль-Хадисия» деген китагъда Ибн Гъажар хабар бере. Лап янгы заманда да, биз нечакъы сюймесек де, Ибн Таймияны ва огъар ошагъанланы ёлун давам этегенлер бар.

Агълю сунна валь жамаагъа имамлар аль Ашъарини ва Матурудини илмуларыны ёлун тутгъан бусурманлар гире. Неге? Неге тюгюл, суннаны гъакъ ёлну, кьынгырлашывлардан сакълагъан. Къалгъан ёллар буса – кьынгырлашгъан, терс, Аллагъгъа ﷻ элтеген тюгюл, Ондан айырагъан ёллар. Сектантлар булангъы эришивлюклерден сакъланма тарыкъ ва илмуну ёлун тутма, оланы уйренме герек. Шо заман инсан гъакъ ёлдан таймас яда о ёлгъа тюшер. Юсуп Набгъани (оьзюне Аллагъ языкъсынсын) оьзюню «Шаваидуль Гъакъ» деген китабында булай яза: «Эгер адамны билими аз ва башмайы да увакъ ченгерткини йимик буса, ол адашгъанлардан йыракъда турма герек». Къаргъа оьзюню баласын яшавгъа тюшонме уйретегенде, баласы: «Мени тутмакъ ва зарал этмек учун ювукълашагъанлардан нечик кьутулайым?» – деп сорагъан. Ана кьаргъа: «Сагъа атышмакъ учун, инсан кьолуна таш алгъандокъ, уч!» – дей. Бала кьаргъа: «Инсан кьолуна таш алгъынча, ону гёрюп, учсам?» – деп сорай. Ана кьаргъа, баласын макътап: «Кьоччагъымсан, сен мени нечик сакъ баламсан!» – дей.

Гъакъылы бусурманланы арасында ашгъаритлени де, матурудитлени де ёлу гъакъ ёл экенликде башгъалыклар ёк. Ислам динге байлавлу билимлер бизге шынжырлайын (иснад) байланып етишгенни билебиз. Уллу алимлер оьзлени сектантлар булангъы пикру арышдырывларыны вакътисинде, супу, ашгъарит яда матурудит болмагъан бир шынжырны сама эсгермекни тилеген.

Сизин эсигизге гелеми, олар шолай шыншырланы эсгерме болгъан деп? Олар шолай этип бир заманда да болмажакъ.

Шу макъаламны язма мени иштагъандыргъан шо сёзлер муна: «Адашгъанланы гери урмакъ учун, башлап адашывну суратлама герек, шогъар гёре, гери урув да бир тюрюл ойлагъа гёре адашывланы яйьв бола. Булай гезиклер де болгъан, инсан савлай оьмюрюн адашгъанланы гери урмакъ учун йибериш, пикру алышдырывлардан ва артыкъ эришивлюклерден таба олагъа оьзтерече реклама этген ва шолукъда биревге де белгили тюгюл кеслер белгили болгъан. Заманны пайдасыз эришивлюкlege йибермейли, гъакъ герти билимлени яйма герек. Билимлени яя туруп, онча талчыкъма тюшмей: дюнья яралгъанлы онда авлиялар болгъан, шогъар гёре китапларда: «Авлигъа берилеген жавап иннемей турувдур» – деп айтыла.

Ахырда имам аш-Шапиини сёзлерин гелтирейим: «Мен алимлер булангъы пикру алышдырывда буса, бир гезик де утмагъанман». Гьюрметли кьардашлар ва кьызардашлар, сектантлар булангъы эришивлюклерден сакълангъызы, олар булан катнамагъызы, гъакъ герти билимлени яйыгъызы ва Аллагъгъа ﷻ оьзюгюзе ва бары да инсанлагъа насыгъат бермекни тилегиз! Аллагъ ﷻ кимге сюйсе насыгъат бережек, ва, иншааллагъ, биз Ол насыгъат берген бусурманланы арасында болурбуз.

Ижараны шартлары

Мугъаммат Пайхаммарны ﷺ асил гьадисинде: «Билимлеге кьасгъ этив – гъар бусурман эргизиши ва тиш-тайпаны борчу» деп айтыла.

Магъаммат-Вакил Дадаев

Гъар бусурманны уьстюне борч этилип салынып, динни кюрчюлерини гъакъында билим алгъан сонг, адамлар булангъы аралыкларда оьзюн тюз тутмакъ ва гюнагъ кьазанмас учун, адам шо ишге тиеген шариат нормаланы ва кьайдаланы гъакъындагъы билимлеге де ес болма герек. Бугюнлеге ерли разилешив иш гёрювню дыгъар байлав JURAS генг кюйде яйылгъан, шогъар гёре шо ёрукъда иш гёрегелени санава да артгъан. Шогъар гёре бу ёрукъда иш гёрме сюеген гъар адам ижара дыгъарны этмесе ярамайгъан кьурашгъан бёлюклерин (арканлар) ва шартларын (шурутлар) билме герек. Ислам динни нормаларына гёре ижара не экенни суратлама ва о герти деп гьисаплансын учун, не йимик шартлагъа гёре юрюме тюшегенге кьарайыкъ. Ижара – о дыгъар, дыгъар байланагъанда бир якъ башгъасына алданокъ белгили мекенли ва шариат булан изну берилеген кюйде, сёйлешилген гъакъгъа кьайтарыш гьисапда, дыгъар байлангъан затдан пайда да, кьулдукъ этивге байлавлу да (мисал учун, врачны, дерзини, кьурувчуну, ва ш.б. учун да) байланма бола. Дыгъар герти деп токъташдырылсын учун, шулай агъамиятлы бёлюклер, гъажатлы. Шо дыгъарны-сёйлешивню биринчи

аслу бёлюгюню эки ягы бола: эгер дыгъар деп, не буса да бир затны гъакъында сёз юрюле буса, берген ва алагъан якълар бола. Эгер де дыгъарны кюрчюсюнде бир кьулдукъну кютюв токътагъан буса, бир якъда шо кьулдукъну кютеген адам токътай, бириси якъдан буса, шо кьулдукъдан пайдаланагъан адам яда ону вакили токътай. Дыгъарны оьрде эсгерилген бары да ортакъчылары гъакъылбалыкъ болгъан, гъакъылгъа токъташгъан, артын ойлайгъан адамлар болма герек. Дыгъар байлав гёнгюлю болма тюше. Яш яда гъакъылгъа мукъ адам булан байлангъан дыгъар шариатгъа гёре тюз гьисапланмай. Олай да, кимни буса да биревню гюч булан дыгъар байлама рази этсе де, шолай дыгъар байлангъан гьисапланмай, ва шондан гелген пайда да гери урула. Экинчи аслу бёлюк болуп ижара оьзю не зат экени гьисаплана. О белгили, пайда гелтиреген, кьоллавлу вакътисинде башдагъы кьалибин сакъланагъан кюйде болма герек. Ижараны пайдасын киреге алагъан адам гёрме герек. Шо себепден Аллагъгъа кьулдукъ этмек учун негет этилеген гъаждан кьайры затлагъа (намаз, ораза) адамны тутма ярамай. Гечинген адамгъа Кьуръан охутмакъ, агълюню гёмме гьазирлемек учун адам, олай да Кьуръан охума уйретмек учун муаллим тутма изну бериле. Эгер дыгъарны вакътисинде предмет гёз алда болмаса, ону суратлама ва келпетлеме тарыкъ. Дыгъар байланагъан зат яда кютюлеген кьулдукъ шариатны талапларына жавап берген гьалда болма герек.

Дыгъарны аслу уьчюнчю бёлюгю токъташдырылгъан гъакъдыр. Кютюлген кьулдукълар учун теленеген гъакъ болуп акъча, мал яда алынгъан пайда гьисаплана. Дыгъарда токъташдырылгъан болжал битген сонг, гъакъ төлев сёзсюз кюйде кютюлме тюше. Эгер ижараны предмети бузулса ва дыгъарда токъташдырылгъан болжалда ону алышдырма да имканлыкъ ёк буса, о пайдаландырылгъан девюрню гъакъын төлемек борчлу этиле. Эгер бир кьуралны яда башгъа затны ижарагъа алгъан адам, авруп яда башгъа себепге гёре, токъташдырылгъан болжалда шону булан пайдаланмагъан буса, ол сёйлешилген оьлчевдеги харжны төлеме борчлу, неге тюгюл, ижарагъа берген адамланы уьстюне ишлейген предметни борчу тюше. Ижарагъа алынгъан бинаны ярашдырыв ва онгарыв гъакъ төлев болмай. Олай да ашыкъ тартгъан тирменчиге де ун булан гъакълашма ярамай. Дыгъарны аслу дёртюнчю бёлюгю болуп, айтылгъан сонг гючге гиреген дыгъарны кьайдасы гьисаплана. Шо кьайдагъа гёре, бир якъны сёзлерине бириси якъ рази бола демек: «Мен ижарагъа бердим – мен ижарагъа алдым» яда: «Мен гъакъгъа тутдум – мен разимен» деген ва шолай башгъа тюрюл сёзлер булан дыгъар байлана. Дагъарны сёзлери арада уллу пауза болмайлы, дыгъар булан да аралыгъы ёк оьзге тюрюл ят сёзлерсиз болма герек. Дыгъар гючге гиреген сонг, ижарагъа берген адам бинаны ачгъычларын ижарагъа алагъан адамгъа бермекни борчун ала. Олай да бинаны тийишли

кюйде ярашдырма да герек. Дагъы ёгесе, ижарагъа алагъан адамны дыгъарны бузма ихтияры бар. Ижараны болжалы битгенде, ижарагъа алгъан адам бинаны эркин этегенини гъакъында ону есине билдирме борчлу тюгюл. Ону борчлу – болжалы битгенден сонг, бинаны пайдаландырмамакъ ва, сюе буса, ону пайдаландырмакъ учун есине имканлыкъ бермек. Эгер бинаны еси ижарагъа ону башгъа адамгъа ижарагъа бермекни гери ура буса, ижарагъа байлавлу дыгъарны гючю ёк деп гьисаплана. Эгер иш кьурал яда алат ижарагъа алынгъан ва пайдаландырывну заманында немкьорайлыкъ этип бузулмагъан буса, ижарагъа алгъан адам шону ярашдырмакъ учун чыгъагъан харжны төлеме борчлу тюгюл. Шолай гезикде, бузулгъан кьуралны яда алатны шо ёрукъдагъылары булан алышдырма имканлыкъ бар буса, дыгъарны бузмакъ парз тюгюл. Эгер авруп, кёп сийрек янгылышагъан врачгъа оьзюн багъагъаны саялы ва дарманланы гъагъын төлеп, кьолай болмагъан буса, ол акъчасын кьайтармакъны талап этме болмай, неге десе, ол врачны аврувундан сав этмек учун тюгюл, аврувуна кьарамакъ учун тутгъан. Некъадар, сав этмек шарт этилип салынгъан болгъан буса, дыгъар бузула, неге десе, сав этив Аллагъутааланы кьолунда ва Ону гючю булан этиле, дагъы гьеч гишини кьолунда болмай. Сынаву ёк врачгъа бакъгъан якъда айтса, асуву ёк кьараву учун огъар гъакъ төлеме тюшмей ва дарманланы гъакъы да огъар тие.

Къудратны Еси булан налатлангъан

Бугюн адатлы кюйде озълени Ислам динни вакили (бусурман халкъдан) гъисаплайгъанлар Аллагъа ва ону ахырынчы Пайхаммары Мугъамматгъа ﷺ инанагъанлар нече де кѣп болгъан. Тек шону булан бирге динни кѣбюсю буйрукъларына ва къадагъаларына немкъорай, бир-бирде буса шекли янашагъанлар да бар! Биринчи гезикде шо бизин динни аслу къанунларыны бириси гъисапла-нагъан борч этилип салынагъан беш намазгъа тие. Шогъар байлавлу болуп сыйлы Пайхаммар ﷺ булай айтгъан: «Ким озъюне борч намазын кютювге аминлигин сакълагъан буса, шо озъюню динин сакълагъан». Шо ёрукъда айтылгъан калималар ажайып кѣп, шолар намазны къыйматлыгъын ва агъамиятлыгъын англама герекни гѣрсете.

Мугъаммат Алимчулов

Гелигиз, намаз къылывун токътайгъан адамны не зат къаравуллайгъанни яхшы англамакъ ва, лап аслусу, ол не затны тас этегенни гъакъында билмек учун бизин муьмин ата-бабаларыбыз онгаргъан гъакъ герти китаплагъа

тергев берейик.

Борч этилип салынгъан намазны гъайсыз къойгъан адамны бети Аллагъдан къоркъувну ярыгъындан магърюм этиле, юреги буса динни гъакълыгъындан айрыла. Гъалал загъматны ва мангалай тери булан къазанылгъан харжы пайда гелтирмейген ва азыгы насип бермейген бола. Намаз борч экенни де биле туруп, ону къылмакъны гъайсыз къоягъан адам Аллагъны, озъюн Яратгъанни душманына айлана ва шону булан бирге, иблисни сюювюн, дослугъун къазана. Шоллукъда бютюн инсаниятгъа къарны-гѣнгю булан оьчлю дав юрютеген якъгъа, Аллагъ оьрге гѣтерген Адамны варислерине къаршы ябуша, бары да къайдалар булан Ону рагъмусундан арек тебере. Шону учун Аллагъ иблисни Кѣклерде ва Къыямат гюнге ерли Ерде налатлагъан. Шо ягъындан алгъан-

да, намазны гъайсыз къоягъан адам бары да муьминлеге бакъгъан якъда оланы къыйыкъсыгъывчу ва адилсиз иш этегенлени кѣмекчиси болуп токътай. Эгер шоллай адам гъѣкюнюп, товба этмесе, бары да сыйлы китапларда: Тавратда, Забурда, Инжилде ва Къуръанны озъюнде Аллагъ налатлагъанлары арасына къошулмакъны къоркъунчлугъу бар деп айтыла. Ол намаз къылыв булан Аллагъгъа таби болувгъа къайтмай туруп, Кѣклер ва Ерлер, Гюнеш ва Ай, гъар гъайван, оьсюмлюк, жан-жанывар ону башына налат къопдуруп туражакъ. Шо замангъа ерли Аллагъ яратгъан, Огъар таби болагъан бары да затлар учун о душман кююнде къала. Товбагъа тюшмеген ва борч намазланы телѣп къылмагъан адам оьлеген заманда кѣп уллу къайгыны ва умут уьзювню башдан гечирежек. Энни бир затны да къайтарма ва алышдырма бажарылмайгъангъа тюшюнюв ону оьлюмню алдындагы ва къабур азапларын гъасындирер. Къыямат гюн адамланы арасында ол насипсиз ва къарабетли болуп тирилтилежек. Гъасили, намаз къылывну токътайгъан адам бу дюньяда насипден магърюм къалгъан ва гележек яшавну онгайлыкъларындан да магърюм

болажакъ адам гъисаплана. Ол заманлыкъ дюнья яшав учун гележек, даимлик яшавун сатгъан ва шондан зиян гѣрген адамланы бириси болажакъ. Борч намазны гъайсыз къойгъан адам бу дюньяда озъюн Аллагъны шабагъагъындан магърюм эте. Бизин яратгъаныбыз Къудратны Еси Аллагъ гъар гюн бизге беш керен чакъырыв этип: *«Гъей мени къулум! Гъей Адамны авлети, Мен яратгъанлардан кѣп сюегеним! Мени уьстюме гел, Мени алдымда тур, Магъа сужда эт, озъюнню къайгъыларынгны - дертлерингни, къоркъунчу гъалларынгны гъакъында Магъа айт, Магъа тиле, ва Мен сагъа жавап берермен»*, – деп айта. Дюньяда бары да байлыкъларыны ачгычы, къысмет ва онгайлыкълар къолундагы гюч булан ёлугъудан ва аралыкъ тутувну гери урагъан не авам адамдыр!

Тѣленмеген намазланы масъаласы

Бизин заманда, простой бусурманлар озълени борчлары билмейгенлигинден пайдаланып, вагъабылар оланы терс ёлгъа бакъдырмагъа къарайлар. Бу да янгылыкъ тююл: шоллай даим болгъан...

Магъаммат Кебедов

Вагъабылыкъ нечик тувгъанни эсге алайыкъ ва бу агъымны кюрчюсюн салгъан Мугъаммат ибн Абдул Вагъаб Макканы, Мадинаны, озъге бусурман шагъарларда яшайгъан алимлени янындан якълав тапмай, ол билими ёкъ, авам бедуинлеге таянып, олар булан бирче бусурманлагъа къаршы чыккъан болгъан. Шо ёл булан бугюнгу вагъабылар да бармагъа токъташгъан. Олар «тѣленмей къалгъан намазланы» айланасында эришивлюк юрюте. Сайки, заманында къылынмагъан намазны тѣлемеге тарыкъ тююл, неге тююл шогъар бир далил де ёкъ. Амма шо шолаймы экен? Бу гъакъда Яратгъаныбыздан гъакъыкъат булан гелген Мугъаммат Пайхаммар ﷺ ва ону ёлун узатгъан уьмметибизни машгъур алимлери не айтгъанни ахтарып къарайыкълар. Дѣрт де мазгъапны имамлары къылынмагъан намазланы тѣлемеге герекни гъакъында бир пикругъа гелген. Олар айтагъан кюйде, не себепден буса да, намаз заманында къылынмай къалгъан буса, шону сонг телѣп тайдырмакъ – борч.

Гъадисни терс англаву.

Биревлер: «Эгер кимесе бирев намаз къылмагъа унутгъан яда юхлап къалгъан буса, эсине гелгенде шону къылсын» деген гъадисге асасланып, янгъз унутуп къалгъан яда юхлап къалгъан намазланы тѣлемеге герек деп айтмагъа сюе. Амма шолайлыкъ бу гъадисни терс англайгъанлыкъ бола. Гъадисде къайсы намазланы тѣлемеге герек дегенни айырмай, башгъаны айтмагъа сюе: «эсине гелгенде шоланы телѣсин» дегенни белгилей. Башгъача айтгъанда, гъадис къутгъарылгъан намазны тѣлемекге айрыча заман тарыкъ тююлню, арты булан гелген намазны вакътиси гелгенче токътамагъа да герекмейгенни гѣрсете. Аслусу – адам намаз

къылынмай къалгъанни гъакъында билгендокъ шону тез-тез телѣп тайдырмагъа герек. Къутгъарылгъан намазланы телѣп тайдырмагъа герекни гъакъында тѣбенде берилген гъадисде де ачыкъ кюйде айтыла. Бухари ва Муслим етишдирген шо гъадисде «Азгъаб» деген къазаватдан къайтып гелегенде Пайхаммар ﷺ булай айтгъан деп айтыла: «Бану Курайзатгъа етишгенче сизден бирев де экинни намазны къылмасын». Асгъабалар сапаргъа чыгып, ёлда намазны вакътиси геле. Асгъабалар не этегенни билмей эки беллоне. Биревлѣр намаз къылмагъа токъташа, неге тююл, оланы эсине гелеген кюйде, Пайхаммар ﷺ ёлда тез болмакъны гъакъында айта болгъан. Башгъалар буса, Пайхаммарны ﷺ сѣзлерин тувра англап, намазны бану Курайзатда къылмагъа сюе. Белгиленген ерге гелгенде оьз вакътиси оьтюп, заманында къылмагъанлар, намазны телѣп къылалар». Асгъабалар этгени бизге уьлгю гъисапда таманылыкъ этмейми дагъы? Ойлашып къарагъыз: ал заманларда яшагъанлар, асгъабалар, оланы гѣрген табиинлер айтагъан кюйде заманында къылынмагъан намазланы тѣлемеге герек деп айта, амма гъалиги заманда буса, шоллай этмеге тарыкъ тююл деп айтагъанлар арагъа чыгъа. Пайхаммарны ﷺ гъадислерин шоланы къайсылары яхшы биле ва англай экен? Ойлашагъанлар жавапны оьзлер биледир. Шо саялы, бизин къайсыбызны да къылынмай къалгъан намазлары бар буса – шоланы тѣлемеге тарыкъ. Намазланы тѣлемеге гереги гъакъда шариат гъукмуну Агъмат ибн Пъажарны булай сѣзлеринден алабыз: «Бары да бош заманынны къылынмай къалгъан намазланы тѣлевге багъышлама тарыкъ». Эгер де намаз себеп болуп заманында къылынмагъа буса, шону тез телѣп къылмагъа яхшы ишлерден санала. Себепсиз къылынмагъан буса, намазны тѣлемеге бусурман гишиге борч бола («Фатхуль муин» деген китапдан алынган). Гъакъыкъатны ёлунда болмагъа Аллагъ бизге гъакъыл ва гюч берсин! Амин.

Макътав уллу Аллагъа

Гёрсем де, билсем де гъасси болмадым.
Бетиме гъеч кимден налат алмадым.
Агълумден, яшымдан тиледим, чапдым.
Къартлыгъым етгенде рагъатлыкъ тапдым.

Оър болгъан Аллагъым, тилеймен сагъа:
Ахыратымны талайлы эт хари магъа,
Ахыр пусум болсун иман шагъадат,
Магъа насип болсун ятмагъа рагъат.

Мункар,Накир малайиклер гелерсиз,
Соравланы арт-артындан берерсиз.
Жавапланы тюз бермесем, мен языкъ.
Дюнъасында жыймагъа тарыкъ азыкъ.

Бусурманмысан деп? магъа сорарлар.
Жавап талап этип ,токътап къарарлар.
Жавабым да болсун «Алгъамдуллилягъ,
Ашгъаду анляилиягъа илляллагъ,
Мугъаммад Расуллюлагъ».

Атабыз – Адам, анабыз – Гъава,
Диним де Ислам, къыблам да Кааба.
Устазларым Абдулгъасан Шазали,
Накъшубанддан Хожа Багъавутдин Али.

Жавапларыма рази къалсынлар,
Муъмин къызлар ягъына да алсынлар.
Умутум оър болгъан Уллу Аллагъа,
Бусурманны тарытмасын балагъа.

Ананы васияты!

Яшларыма васият этемен,
Заман битген, мен дюьядан гетемен.
Яшав гёкчек, айрылмагъа ким сюе?!
Етишгенлер гете, къалгъанлар гюе.

Тек яшларым менден сизге аманат,
Васиятгъа болмагъыз чы хыянат.
Васиятгъа болуп къалсагъыз сокъур,
Тынч ятмасман къабурумда мен, пакъыр.

Биринчи тилевюм, муна шу сизге:
Аллагъны унутма ярамай бизге.
Аллагъдыр рагъмулу, гючю кёп Пача
Сюйген къулларына насипни чача.

Экинчи тилевюм – беш де намаздыр,
Рамазан айда ораза парздыр.
Намазларын къылып, ораза тутгъан,
Дюнъа-ахыратда илбисни утгъан.

Уъюнчю тилевюм шу болар сизге:
Атасына гъюрмет – борч болгъан бизге.
Атагъызгъа языкъсынып къарагъыз.
Сиз юрюген ёлдан юрюр балагъыз.

Дёртюнчюлей айтсам.
Тынглагъыз магъа,
Татувлу яшагъыз ини ва агъа.
Ишлегиз бирликде, атив ярашып.
Илбисге инанып, къалмай адашып.

Анадашыгъыздан хантав болмагъыз
Хантавлардан, тилеймен, ульгю алмагъыз.
Бир-биригизге этигиз абур,
Аллагъдан гелгенге болугъуз сабур.

Къардашлары абурагъыз сиз гъаман.
Оъзюню адамын сёкмек бек яман.
Янаша туругъуз къайгъыда да, шатда да.
Къардашлар бир болса окъ батмас гъатта.

Агълюлеригизни пашман этмегиз.
Юрегин ярмагъыз, чыгып гетмегиз.
Гъарамдан – ялгъандан арек болугъуз.
Таза бусурмандан ульгю алыгъыз.

Къоркъутмагъыз яшланы, яман акъырып.
Сабур бол, аста айт, атив чакъырып.
Къоркъутуп яшланы, тюзелтип болмай.
Атив айтса, яшлар ону бек англай.

Ойлашып сёйлегиз, сёзюгюз гъаман.
Тюзлюкню тутугъуз, ялгъан бек яман.
Болсун мекенли, ишигиз этген.
Зая болмасын оъмюрлер гетген.

Исрап этмегиз жыйгъан малыгъыз.
Пайхаммар ﷺ макътардай болсун гъалыгъыз.
Авлетлеригиз талайлы болсун,
Адилли болуп, сизден ульгю алсын.

Шуну булан битер мени сёзлерим,
Заман битди, юмулажакъ гёзлерим.
Ахыратым мени талайлы болсун,
Муъмин къызлар сююнуп, янына алсын.

Вёрегиз – вёрегиз, азиз яшларым,
Дюнъа-ахыратым, сююнч башларым,
Васиятым шудур, гъаман да сизге
Оълмек борч болгъан, Аллагъдан бизге.

Аллагъа аманат, сизин этемен.
Къайтып болмайгъан ерге гетемен.
Ятгъан еримде пашман этмегиз,
Уъстюмде охумай, вёре гетмегиз!

Тетей Абдурагъманова**Маккада болгъанымны унутмасман**

Каабаны Зам-Зам сувун
Къайтып- къайтып ичемен.
Юрекеде сырларым
Аллагъыма чечемен.

Гюнагъларым аз тюзюл,
Магъа гёре болмагъын.
Хаталарым саялы,
Жагъаннемге салмагъын.

Тап-таза юрегимден
Товба этгенмен герти.
Гъаж къылып, рагъат болду
Юрегимдеги дертим.

Къузав булан гелгенмен,
Шат къайтма да сюемен.
Этген гюнагъларыма
Гъакъ юрекеден гюемен.

Кааба уйню гъар ташын
Сюер эдим оьпмеге.
Заман да битип бара, –
Эки гюнден гетмеге.

Шону ойлагъан сайын,
Талчыгъаман, гюемен.
Шундагъы баракатны
Уйге алма сюемен.

Сюер эдим юртума
Баракатны элтмеге.
Каабаны межитинде
Гъар намазым этмеге.

Бары да бусурманлар
Нийятлагъа етсинлер,
Герти гъажилер болуп,
Уйлерине гетсинлер.

Аллагъым насип этсин
Биз гёргенни гёрмеге.

Бизге де къайтып- къайтып,
Кааба уйге гелмеге.

Каабаны Зам-Зам сувун
Бир токътавсуз ичемен,
Этген хата ишлерим
Аллагъыма чечемен,
Гечип къояр бугъай деп,
Ондан умут этемен...

Кааба уйню къырыйында олтуруп,
Аллагъыма мен шюкюрлюк этемен.
Магъа болгъан рагъматындан сююнуп,
Ойлап- ойлап, тарланып да гетемен.

Къуванмакъдан не айтма да билмеймен,
Тюрлю ойлар къуршай мени башымны.
Гъаж къылмагъа нийят этип чыкъгъанман
Аллагъыма къоюп уюм, яшымны.

Макътав булан шюкюр болсун
Аллагъа,
Муна гъали шо муратгъа да етдик –
Лаббайканы айта юрюп Каабадан,
Гъаж къылывну рукнуларын тюз этдик.

Пикруларым язайым деп кагъызгъа,
Олтургъанман мрамар ташны уъстюнде.
Гетме заман желегегин ойласам,
Талчыгъаман, юрегимден кюстюне.

Гёзел, сыйлы межитлени суратлап
Язагъанда, къолум эпсиз къартыллай,
Багъышларсыз, ала-гъула сёзлени,
Юрегимде сюювюм бар, йыргыллай.

Сюювюм бар яратгъаным Аллагъа,
Бийиме де сююв- салам бергенмен.
Гъасирет болуп, гъашыкъ болуп
Каабагъа, Насип болуп, гъаж къылмагъа
гелгенмен.

Атама

Аявлу атам, мен чи сени сюе эдим.
Сен аврусанг ичим баврум гюе эди.
Гъали энни дюнъялардан гетгенсен,
Яшларынга бек къыйын иш этгенсен.

Энни сени гёрмей нечик чыдайыкъ?
Сёзюнгю эшитмей нечик турайыкъ?
Акъырсанг да, яшны йимик,
къайта эдинг,
Шоссагъатда йылы сёзлер айта эдинг.

Тракторда хыйлы йыллар ишлединг.
Арыгъанны, талгъаныны билмединг.
Шо иш булан нече йыллар айландынг,
Адамланы кёп зувабын къазандынг.

Аста-аста заманлар да гете эди.
Сен де айланып, ишлерингни эте эдинг.
Машин булан гъар ерлеге гете эдинг,
Ону-муну алып сатыв эте эдинг.

Шолай бир гюн базаргъа чыкъгъан эдик.
Юртдан чыгып бираз ёл гетген эдик.
Бизге багып, бир къутургъан тюзленди,
Машинин уруп, хум-хуватдай этди.

Мени шонда бир ерим де авуртмады.
Сени буса сав еринг де къалмады.
Шо арада ятлар сагъа табылды
Больницагъа тезлик булан алып барды.

Болгъан ишни анабыз эшитгенде,
Эстен тайып хыйлы заманлар къалды.
Шо гюн бюгюн анамны гёзлеринден
Агъызагъан гёзьяшы токътамады.

Шонча заман больницада да ятды,
Нечакъы да къыйынлагъа чыдады.
Къатынынг да нечакъы да къайналды,
Гече-гюнлер башлыгъындан таймады.

Алты йыл да гетди шондан бу якъгъа.
Тек нетерсен, минмединг сен аякъгъа.
Минмесенг де тюзюл эдинг гёшекеде,
Таякъ булан айлана эдинг герекеде.

Шо гюн ашам да гёрюп, гетген эдим,
Айланып, сен кюлеп, ойнап тура эдинг.
Уйге гелип, гетгендир эки сагъат
Сен авруй, деп хабар гелди шосагъат.

Аякъларым къартыллама башлады.
Шо гечеги иш тюзюме ошады.
Нече бек чабаман, деп чаба эдим,
Тек нетерсен оьлгенче етишмедим.

Гече булан яман хабар яйылды,
Шонча йыракъдагъы яшларынг жыйылды.
Бир гюн сама аврумадынг, ятмадынг,
Къыйынынгы биревге де айтмадынг.

Къатынынгы, яшларынгни юреги
Сени, чечек йимик, сёнюп къалажакъ.
Шо гюнден не шатлыкълыр болса да,
Бизин юреклерибиз ачылмажакъ.

Яшларына анасын къоюп гетди,
Анабызны къыйыныларын пурч этди.
Шу сёзлени мен къыйналып язаман,
Болгъан ишни ойлай туруп язаман.

И.И. Далгатовна**Гъайран тюш**

Тюзюмде мен тюш гёрдюм,
Бир алапат иш гёрдюм,
Юхлап неге къалмадым,
Учуп неге бармадым.

Тюзюмде мен тюм гёрдюм,
Гъажгъа барып гъаж къылып,
Аллагъымдан тиледим,
Къыблагъа эре туруп.

Сапар чыкъдым Мадинагъа,
Тура онда байрам болуп,
Жамияты жыйылгъан,
Пайхаммарым ую толуп.

Гъали тезде тюш гёрдюм,
Мадинада къар ява.
Бу шиге гъайран болуп,
Яшлар да чана чаба.

Уъюнчюлей тюлюмде,
Яратгъаным ёлум ачарсан,
Гъасиретли юрегим,
Сонг парахат ятарсан.

Мурадыма етген сонг,
Магъа тюшлер гёрюнмес,
Яратгъаным ёл ачса,
Эки аякъ сюрюнмес.

Сатырларым язмагъа,
Болду тюшно себеб,
Мадина шагъарда гезей
Мадинаны юреги.

Бу сёзлени язагъан,
Яхсай юртунда яшай,
Къолуна къалам тутгъан.
Бюлбюл къушуна ошай.

Мадина Эртуханова

–Авруйгъан адамгъа Къуръанны эретуруп охумагъа яраймы?

–Авруйгъан адамгъа да, аврумайгъан адамгъа да Къуръанны эретуруп охувда пуршав ёкъ. Ол адам сюе буса, намаз къылагъанда «Алгъамдан» сонг Къуръан аятланы нечакъы да охумагъа бола.

–Бусурман къыз орусгъа эрге барса, гюнагъ боламы?

–Бусурман къыз орусгъа эрге бармагъа бола, эгер ол бусурман буса. Мунда миллетини башгъалыгъы гъисапгъа алынмай, дини аслу ер тута. Бусурман тишгайпалар башгъа динни юрютегенлеге эрге чыкъса, оланы гебини тюз болмай, зиналыкъ этгенге санала.

–Агълум авруп ятагъаны эки йыл бола. Гъукуматдан алагъаны да ёкъ, огъар сагъ тиеми?

–Сагъ да, секет (закят) адам сакъатмы яда етимми деп гъисапгъа алынып берилмей. Секет де, сагъ берилмеге тийишли адам бар-барлыгъына, яшайгъан гъалына гёре белгилене. Шоланы арасына пакъыр да, мисгин де гире. Пакъыр деп айтыла адамшавлу яшамакъ учун гъажатлы харждан яртысындан да азны къазана буса, мисгинлер – яртысындан бир-раз кёп алагъанлар. Эгер шо гюпно къайсына буса да гире бусагъаыз, сизге секет берилмеге тарыкъ. Шолай болгъан сонг, ерли имамны янына да барып, гъажатыгъызыны билдирсегиз, Аллагъ буюрса, кёмек болур.

–Къуръан аятланы опуракъны устынде язмагъа яраймы?

–Озокъда, шолай этмеге ярамай. Къуръан аятлагъа эдеп булан янашмагъа тарыкъ, неге туюл олар Есибизни каламы. Ондан къайры, опуракъында Къуръан аятлар язылгъан гиши эдепни бузагъан кёп иш этмеге бола. Амма опуракъда шолай аятлар язылып бар буса, шогъар айрыча, абур-сый ва гъюрмет булан янашма тарыкъ. Язывлар белден туюде болмагъа герекмей, ону гъар гюн де гийип юрюмес, шо опуракъ булан гъажатханагъа гирмеге де ярамай.

–Башын ябагъан къызлагъа явлыкъ байламайгъанлар булан къатнамагъа яраймы?

–Ярай. Шариатгъа гёре гийинген тишгайпалар башын ачып юрюйгенлеге арев ульгю де гёрсетсе, динни гъакъында англатывлар этсе, яхшы натижа чыкъмагъа бола.

–Донгуз этни ашамагъа гюнагъ экенни билемен ва, къазанмакъ учун, ону сатмагъа да гери уруламы экен деп билмеге сюемен. Сонг да, туюшюмде донгузну гёрген эдим, шо негер учундур?

–Донгуз этни сатмагъа гери урула. Шогъар Абу Хурайра етишдирген Пайхаммарны ﷺ гъадиси далилге гъисаплана: «Гертиден де, Яратгъаныбыз Аллагъ ичгини де, шондан гелеген гелимни де гъарам этген, мурдар да, шондан гелеген де гъарам, донгузну да, шондан болагъан акъчаны да гъарам этген» (къара «Хаятуль гъайвани аль-Кубра» деген китап, 2-нчи том, 437 бет).

Шо саялы Аллагъ учун бу гъарам ишни къоюгъуз, Ол сизге гъалал яндан да, артыкъ да рызкъы берер. Бизге буюрулгъан зат бир ерге де ёкъ болмас, шондан гесек де юлкунмас. Сънамакъ учун, Есибиз Аллагъ бизге сайламагъа ихтияр берген: буюрулгъан затны гъалал яда гъарам ёл булан алмагъа. Туюшюмде гёрюлегенни гъакъында айтса, донгузну гёрмек – яманлыкъ, къыйынлыкъ ва гъарам малны англата. Кюйге къарагъанда, оланы гъакъында кёп ойлашагъан саялы, туюшюмде донгузлар гёрюнеген болгъан. Шо саялы, Аллагъ учун бу гъарам къазанчны къойсагъыз, донгузлар туюшюмде дагъы гёрюнмес.

–Айлы экениме де къарамайлы, ишлемейгеним саялы, эрим мени уйден къувалагъан. Ата-анамны убуюнде яш тапдым. Агълум йылы сёз сама айтып да кёмек этмедим. Гъали яшгъа бир йыл бола, тек ондан гъали де къошулув ёкъ. Шону булан яшны къатнамагъа къоймасам, магъа гюнагъ болармы?

–Динге гёре, сиз эригизден яшгъа тарыкъ-герекни болдурмакъ учун да, огъар багъагъан-къарайгъан саялы да харж талап этмеге боласыз. Амма эригизге авлетге къатнамакъны гери урмагъа ихтиярыгъыз ёкъ. Бу масъалада туюлю-туюлю янлар болмагъа болагъан саялы, шону туюлеп-ерлеп чечмек учун, ерли имамдан кёмек излемек лап яхшы болур. Неге туюлю, эригизге таъсир этмеге бажарылмаса, имам огъар яш булангъы къатнаву да гери урмагъа бола.

–Оьлгенни артындан кафарат будайны орнунда акъча оьлешме яраймы?

–Бизин мазгъапгъа гёре, кафаратны будай булан телей, тек гъанапи мазгъапда акъча булан да теймеге ярай (онда будайны оьлчевю башгъа болагъанны да гъисапгъа алмагъа тарыкъ).

–Сюеген къызыны къолун тутмагъа яраймы?

–Ярамай. Гебин къыйылмагъан жагъиллер, таныш болмакъ учун да къырыйында уьчюнчо адам бар ерде ёлукъмагъа бола. Къолун, санын тутмагъа, тиймеге чи къайдагъы зат, олар гъатта бир-бирине къатнамагъа да ихтиярлы туюлю. Гъадисде айтылагъан кюйде, ят тишгайпагъа тийгенче, эргитте башына темир мых къагъылгъан къолай.

–Мен бир-бирде, эрим не юрютегенни билмек учун, ону телефонун яшыртгъын кюйде тергеймен. Шариатгъа гёре шолай этмеге яраймы?

–Къуръан аятдада, гъадислерде де булай айтыла (маънасы): «Бир-биригизни гъызарламагъыз». Шариатгъа гёре, эрини телефонун тергемеге къатынгъа ярамай, шо кепде эри де къатыныны телефонун хотгъамагъа герекмей.

–Атамны къатыны магъа магърам саналамы? Ол магъа тийип гетсе, намаз жувунгъаныбыз бузуламы ва ону булан бирче янгыз ерде къалмагъа яраймы?

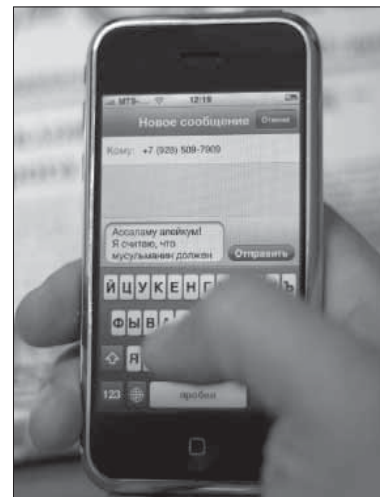
–Гебин къыйылгъан сонг, атагъызыны къатыны сизге магърам саналма башлай (оланы арасында ювукълыкъ болмаса да). Шолайлыкъда, бир-биригизге тийсегиз намазыгъыз да бузулмай, янгыз ерде бирче къалсагъыз да гюнагъ ёкъ.

–Алда межигте юрюйгенде, ата-анам шону ушатмай эди, сайки адамлар яман хабар чыгъаражакъ деп къоркъа болгъан. Гъали де барма сюемен, тек олар къоймай. Яшырып юрююми, не этсем яхшы?

–Ата-анагъа ярамакъ учун, межигте барывну къойса яхшыдыр (жума намаздан къайры), неге туюлю бусурман адамгъа намазын межигте къылмагъа борч (фарз) туюлю.

–Гъав этмеге яраймы?

–Гъав этмеге ярай эгер шу шартлардан таймаса: 1) аш тарыкълы заманда, демек кеп чекмек учун туюлю; 2) гъав этилмеге бола этин ашамагъа ярайгъан (гъалал) гъайванлагъа; 3) яраланса, гъайванны тез арада соймагъа тарыкъ. Гъарам топуракъларда (Макка, Мадина) гъав этмеге гери урула.

Аявлу охувчулар, "Мобильный байлавлукъ" деген рубрика-бызгъа SMS-лер геле. Туюде шоланы беребиз. Шолагъа сиз де язмагъа боласыз. Бизин номерибиз: **8988-296-94-22**

–Бир инсан башгъа адам учун гъаж къылмагъа боламы?

–Оьлген ким учун да гъаж къылывда пуршав ёкъ. Амма сав адам учун гъаж къылмагъа бола, эгер ону савлугъу ёкъ яда къарыву битген къарт буса.

–Аякъгъа тагъымчакъ такъмагъа яраймы?

–Эгер тагъымчакъ аваз этмей буса, ону такъмакъда гери урув ёкъ. Амма юрюйгенде шо аваз, къавгъа эте буса, ону тагъып къыргъа чыкъмагъа яда ят адамлар бар ерде юрютмеге ярамай.

Рузнама

Апрель

дни	Утрений	восх.	Обеден.	После-обеден.	Вечерн.	Ночной
1	4:50	6:29	12:53	16:27	19:18	20:44
2	4:48	6:27	12:53	16:27	19:19	20:46
4	4:44	6:23	12:52	16:28	19:21	20:49
6	4:40	6:19	12:51	16:29	19:23	20:52
8	4:36	6:16	12:51	16:30	19:26	20:55
10	4:32	6:12	12:50	16:31	19:28	20:57
12	4:28	6:09	12:50	16:32	19:31	21:00
14	4:22	6:05	12:49	16:33	19:34	21:04
16	4:18	6:01	12:48	16:33	19:36	21:07
18	4:13	5:58	12:48	16:34	19:38	21:10
20	4:10	5:56	12:47	16:35	19:40	21:13
22	4:05	5:53	12:47	16:35	19:42	21:15
24	4:01	5:50	12:47	16:36	19:44	21:19
26	3:57	5:47	12:47	16:38	19:47	21:23
28	3:52	5:44	12:46	16:38	19:49	21:26
30	3:49	5:41	12:46	16:39	19:51	21:29